

Predikan av Carl Lagerkvist - Trons kraft - 2024

Markusevangeliet 12:41-44

Kanske är vi många av oss när vi hörde denna berättelse, lär vi oss ofta att se änkan som en förebild för offervilja. Hennes handling blir en symbol för en tro som ger allt, en tro som litat på Gud så fullständigt att vi är villiga att ge våra sista tillgångar för Guds verk. Den bilden är vacker och inspirerande. Men, när vi närmar oss texten i dag, finns det en djupare, mer utmanande tolkning som ropar på vår uppmärksamhet. För de senaste decenniernas bibelforskning har skakat om den traditionella tolkningen av denna text. Om vi placerar berättelsen i sitt sammanhang i Markusevangeliet, ser vi hur Jesus kritiserar de religiösa ledarna som ”äter upp ankornas hus” — en stark bild av orättvisa och utsugning. Och när änkan ger sina sista pengar till templet, kan vi faktiskt undra: är det verkligen Guds vilja att hon ska lämnas utblottad? Eller är det här snarare en bild av ett

korrumberat system som har svikit de allra mest sårbara? Jesus säger inget om att hon är ett föredöme. Han säger inte att vi ska följa hennes exempel. Istället kan vi se detta som en skarp kritik av hur tempelledarna, som borde vara Guds tjänare, istället har blivit förvaltare av ett system som drar nytta av de fattiga. Änkan i berättelsen är en tragisk påminnelse om hur orättvis världen var då — och kanske fortfarande är. Markus skrev sitt evangelium i en tid då templet redan hade fallit, omkring år 70 efter Kristus. För honom symboliserade templet och dess ledarskap en förlorad värld, ett gammalt rike som inte längre tjänade Guds syften. Jesus själv, och de som följer honom, kallas att leva i ett nytt rike — Guds rike. Ett rike där den första ska vara sist och den sista ska vara först. Ett rike där vi inte söker makt och status, utan där vi tjänar varandra i ödmjukhet och kärlek. Här ställs vi inför den utmanande frågan: hur ser vi på våra egna ledare i dag? Hur ser vi på våra egna institutioner, våra kyrkor, våra regeringar, och våra samhällen? Precis som tempelledarna på Jesu tid, kan våra egna ledare också frestas att

använda sin makt för egen vinning. Vi kan lätt fastna i att bevara våra egna positioner och säkerhet på bekostnad av de mest utsatta bland oss. Vi måste också fråga oss själva som kyrka: Har vi, i vår strävan efter att vara trogna, ibland förlorat blicken för dem som lider? Ger vi, liksom de rika i berättelsen, bara av vårt överflöd — medan vi i själva verket undviker att möta de verkliga behoven hos de som har minst? Denna text utmanar oss att tänka över vårt ansvar. Vi, som tillhör Kristi kropp, är kallade att vara annorlunda. Vi är kallade att bygga Guds rike, ett rike där varje människa har ett värde, där varje liv är heligt, och där vi inte bara ger av vårt överflöd, utan också söker rättvisa för dem som inget har. Vi lever i en värld där klyftorna mellan rik och fattig ökar, där orättvisorna växer och där många fortfarande står utan de grundläggande resurser som behövs för ett värdigt liv. Frågan är inte om vi har resurserna att hjälpa, utan om vi är villiga att ta upp vårt kors och följa Jesus in i en värld där vi står upp för dem som är längst ner i samhällets hierarki. Så låt oss idag inte bara se änkan som en symbol för offervilja, utan också

som en påminnelse om hur systemen kan svika de mest utsatta. Och låt oss svara på detta med en djupare reflektion över vår egen roll i världen: hur kan vi som församling, som Kristi kropp, verka för att säkerställa att vi inte, medvetet eller omedvetet, blir delaktiga i att ”äta upp änkorhus”? När vi ser på änkan i berättelsen, kan vi inte undgå att känna en viss sorg. Här är en kvinna som ger allt hon har kvar, trots att hon vet att det kanske inte finns någon väg tillbaka. Det är lätt att beundra hennes tro, men vi måste också ställa den obekväma frågan: Varför behövde hon vara i den situationen från början? Tänk på vad Jesus har lärt oss om Guds vilja för samhället. I hela Bibeln, från Gamla testamentets profeter till Nya testamentets apostlar, finns ett tydligt budskap: Gud vill att vi ska ta hand om de fattiga, de utsatta, änkor och föräldralösa. I Mose lag finner vi gång på gång påminnelser om att Israel ska vara ett folk som bryr sig om de mest sårbara. I profeternas budskap hör vi samma tema: "Sluta att göra ont, lär er att göra gott! Sök rättvisa, rädda den förtryckte, försvara den faderlöses rätt, stöd änkan!" (Jesaja 1:17).

Vad har hänt när en änka i Jesu tid inte bara blir ignorerad, utan faktiskt utnyttjas av dem som borde försvara henne? När hon tvingas ge allt hon har, vad är det för samhälle vi ser? Det här är en allvarlig fråga för oss idag. Vem är änkorna i vår tid? Vilka är det som är längst ner i våra samhällspyramider? Vem är det som måste ge allt de har, trots att de redan har förlorat så mycket? Är det de fattiga som kämpar för att betala sina räkningar? Är det de ensamstående föräldrar som inte vet hur de ska få maten att räcka till sina barn? Är det migranten, flyktingen, eller den arbetslösa som har förlorat allt i hopp om en bättre framtid? Det är mycket vi ibland inte ser och inte vet om människor och om varandra. Vad gör vi åt det? Vad gör vi som kyrka, som kristna, som medmänniskor? När vi talar om änkan i dagens evangelium, får vi inte glömma att vi som kyrka också är kallade att vara en plats där de mest utsatta finner trygghet och stöd. Vi ska vara en plats där ingen känner sig tvingad att ge sitt sista för att vara accepterad. Vi ska vara en plats där alla ges möjlighet att växa, oavsett deras ekonomiska, sociala eller

kulturella status. Det handlar om mer än välgörenhet. Det handlar om rättvisa. Det handlar om att skapa samhällen, familjer och gemenskaper som speglar Guds kärlek och omsorg. Vi kan inte bara sträva efter att dämpa symptomen på fattigdom och utsatthet. Vi måste också våga fråga oss varför dessa människor är fattiga och utsatta från början. Och vi måste, som Jesus, vara villiga att kritisera och förändra de system som håller dem där. Som kyrka har vi ett stort ansvar. Vår kallelse är inte bara att förkunna evangeliet med ord, utan också att leva ut evangeliet i handling. Det innebär att stå upp för rättvisa, att bryta ner de strukturer som förtrycker och exploaterar. Det innebär att, likt Jesus, våga utmana de makthavare och institutioner som snarare slukar än lyfter upp änkans hus. Vi måste, varje dag, ställa oss frågan: Tjänar vi Guds rike, eller tjänar vi vår egen bekvämlighet? Tjänar vi de mest utsatta, eller förväntar vi oss att de ska ge allt de har för att passa in i vårt system? Vi måste våga fråga oss själva, som ledare, som församling, som samhällsmedborgare. Jesus visar oss en väg

framåt, en väg där de sista blir de första, där de små och svaga är de största i Guds ögon. Det är ett radikalt budskap, och det kräver radikal handling från oss. Det kräver att vi inte bara ger av vårt överflöd, utan att vi förändrar hela vårt sätt att tänka om vad det innebär att vara en del av Guds rike. Låt oss därför ta till oss Jesu ord och änkans historia, inte som en enkel berättelse om offer och tro, utan som en kraftfull påminnelse om vårt ansvar att stå upp för rättvisa och kärlek i handling. Låt oss arbeta för ett samhälle där ingen änka, ingen fattig, ingen utsatt någonsin tvingas ge sitt sista mynt för att överleva.

Amen.